

Duyuru Tarihi : 13.12.2006
Duyuru No : DUYURU/2006-203
Yayınlandığı Yer : MİLLİYET GAZETESİ / 13 ARALIK 2006

Erdoğan SAĞLAM
Yeminli Mali Müşavir
erdogan.saglam@bdodenet.com.tr

Orhan Pamuk'un Nobel Ödülü'ne vergi olmaz

Nobel Edebiyat Ödülü'nü kazanan yazar Orhan Pamuk'a verilen 1.03 milyon euro değerindeki parasal ödül vergiye tabi mi? Bu konu iki ayrı vergi açısından değerlendirilmelidir:

1. Gelir vergisi: Gerçek kişilerin gelirleri gelir vergisine tabidir. Ancak Gelir Vergisi Kanunu'nun 29'uncu maddesi ile ilim, fen ve güzel sanatları teşvik maksadıyla verilen ödüller gelir vergisinden istisna edilmiştir. Pamuk'un kazandığı ödülün teşvik amacıyla verildiği bize göre açıktır. Bu nedenledir ki kazandığı para ödülünden gelir vergisi alınamaz.

2. Veraset ve intikal vergisi: İlke olarak TC uyruğunda bulunan kişilere ait mallarla, Türkiye'de bulunan malların veraset (yani miras) yoluyla ya da ivazsız (karşılıksız) olarak bir kişiden diğer bir kişiye intikali veraset ve intikal vergisine tabidir. TC uyruklu kişilerin yabancı ülkelerde miras yoluyla veya karşılıksız bir tarzda elde ettikleri mallar da (paralar dahil) bu vergiye tabidir. Başka bir ifade ile karşılıksız intikaller veraset ve intikal vergisinin konusuna girer.

Bu noktada yanıtlanması gereken soru Pamuk'un ödülünün karşılıksız olup olmadığıdır. Kanaatimizce Pamuk'un ödülü karşılıksız değildir. Çünkü ödül yazarın bugüne kadar yazmış olduğu kitaplar için verilmiştir. Yani ödülün karşılığında bir edim vardır. Bu bakımdan ödül bize göre veraset ve intikal vergisine tabi tutulamaz.

Şöyle bir genel kural vardır: Bir intikal (transfer) eğer gelir veya kurumlar vergisinin konusuna giriyorsa veraset ve intikal vergisinin konusuna girmez. Parasal ödüller prensip olarak gelir vergisinin konusuna girer. Bu nedenledir ki veraset ve intikal vergisinin konusuna girmez. Ödülün gelir vergisinden istisna edilmiş olması bunu değiştirmez. Bu açıdan bakıldığında da Pamuk'u ödülü üzerinden, ne gelir vergisi ne de veraset ve intikal vergisinin alınamayacağını düşünüyoruz.

Ancak bazı kişiler Pamuk'un ödülünden gelir vergisi alınamayacak olmasına rağmen veraset ve intikal vergisi alınması gerektiğini düşünmektedirler. Bunlar ödülün karşılıksız olduğunu ileri sürüyorlar.

Veraset ve intikal hesabı

Karşılıksız intikallerde veraset ve intikal vergisi artan oranlı bir tarife üzerinden hesaplanıyor. 2006 yılı tarifi şöyle:

Matrah

İvazsız intikallerde vergi oranı (%)		
İlk	130.000 YTL için	10
Sonra gelen	280.000 YTL için	15
Sonra gelen	600.000 YTL için	20
Sonra gelen	1.200.000 YTL için	25
Matrahın	2.210.000 YTL'yi aşan kısmı için	30

Karşılıksız intikallerde maktu bir istisna var. Her yıl yeniden değerlendirme oranında artan bu istisnanın 2006 için geçerli miktarı 1.919 YTL.

Ceza ve faiz yok!

Normalde vergi beyanname verilerek ödeniyor. Ancak bu verginin ilginç bir özelliği var. Beyanname vermesi gerektiği halde bunu vermeyen kişiyi vergi dairesi ileride tespit ettiğinde onu beyana çağırıyor.

Çağrıya uyarak beyannameyi veren kişi vergiyi eski değerleri üzerinden ödüyor. Örneğin kendisine hibe edilen bir mal için beyannameyi vermeyen kişiyi vergi dairesi beş yıl sonra bulduğunda vergi beş yıl önceki değer üzerinden ödeniyor. Ceza ve faiz alınmıyor. İşte bu özelliği nedeniyle Anadolu'da veraset ve intikal vergisi genellikle ödenmiyor. Bu nedenle de araziler ölmüş kişilerin üzerinde görülüyor. Ne zaman ki arazi satılacak oluyor o zaman vergi ödeniyor. İnanması güç değil mi?

Milli Piyango da vergisiz

Yılbaşı yaklaşıyor. Milli Piyango İdaresi cazip ikramiyeleri açıkladı. Umudunu piyangoya bağlayanlar bu yıl da bayilerin önünde kuyrukları oluşturmaya başladı. Peki milli piyangodan kazanılan ikramiyeler veraset ve intikal vergisine tabi mi?

Milli düzeyde şans unsuruna bağlı olarak nakit ikramiyeli çekiliş düzenleme yetkisi Milli Piyango İdaresi'nde. Milli Piyango Teşkilatı Dair Kanun'un 9'uncu maddesine göre Milli Piyango İdaresi'nin düzenlediği çekilişlerde kazanılan ikramiyeler her türlü vergiden muaf. Yani ödüller vergi kesilmeden ödeniyor. Buna karşılık Spor Toto ve at yarışlarından kazanılan ikramiyeler vergi kapsamında. Milli Piyango İdaresi'nin özelleştirilmesi gündemde. Özelleştirme ile bu ikramiyelerin de vergi kapsamına alınması bekleniyor.